

Hemlösas hälsa och dödlighet utifrån ett genderperspektiv

Ulla Beijer

Dr med scien. Institutionen för folkhälsovetenskap, socialmedicin, Karolinska Institutet. E-post: Ulla.beijer@ki.se

En socialmedicinsk avhandling vid Institutionen för folkhälsovetenskap, Karolinska Institutet, om hemlösas hälsa och dödlighet visar att risken för 1704 hemlösa (20% kvinnor) att vårdas på sjukhus för fysiska sjukdomar (1996-2002) var dubbelt så hög som för män och kvinnor i den allmänna befolkningen, men 13 till 21 gånger så hög när det gällde psykiska sjukdomar, inklusive alkohol och droger. Den diagnosgrupp som dominerade bland hemlösa när det gällde fysiska sjukdomar var skador/förgiftningar (22% män och 20% kvinnor). Störst risk mellan hemlösa och befolkningen i övrigt hittades i diagnosgruppen hudsjukdomar och gällde hemlösa kvinnor, jämfört med kvinnor i befolkningen. När det gällde fysiska sjukdomar fanns ingen statistisk säkerställd högre risk för hemlösa kvinnor i förhållande till hemlösa män, men när det gällde psykiska sjukdomar, inklusive alkohol och droger, fanns en statistisk säkerställd högre risk för hemlösa kvinnor. Unga hemlösa kvinnor var särskilt utsatta. Både när det gällde fysiska och psykiska sjukdomar hade yngre hemlösa kvinnor högre risk jämfört med hemlösa män. Att ha en alkoholdiagnos var lika vanligt för hemlösa män som för kvinnor, men hemlösa kvinnor hade högre risk än män att ha en drogdiagnos. Kvinnor hade tre gånger högre risk än män för schizofreni och personlighetsstörning. Risken att vårdas för psykisk ohälsa bland hemlösa var relaterad till alkohol och narkotikamissbruk. Överrisken för psykiska sjukdomar bland de hemlösa försvann när kontroll

gjordes för alkohol och droger. Avhandlingen pekar på ett antal könsspecifika sjukdomar som är viktiga att känna till när man vill hjälpa hemlösa.

Vidare var risken att avlida för 2285 hemlösa (23% kvinnor), i förhållande till befolkningen i övrigt, 3 gånger högre. Trots att hemlösa kvinnor hade lägre medelålder än männen fanns ingen skillnad i dödlighet mellan dem. Hemlösa män dog i huvudsak i alkoholrelaterade sjukdomar och hemlösa kvinnor i drogrelaterade sjukdomar och skador.

I avhandlingen redovisas också en femårig uppföljningsstudie av en särskilt utsatt grupp hemlösa bestående av 82 män med psykiska problem. Dödligheten var närmare 5 gånger högre än män i befolkningen i övrigt. Ingen i gruppen med svåra psykiska sjukdomar, såsom schizofreni, hade avlidit vid uppföljningen. Störst var dödligheten bland dem med narkotikamissbruk. Bland de överlevande var 75% fortfarande hemlösa och psykiska problem i kombination med missbruksproblem hade ökat bland dem.

Avhandlingen återfinns på: <http://diss.kib.ki.se/2009/978-91-7409-387-2/>